

Uddrag af FREDERIK

"Lærer Franzen i Geraa var min tipoldefar"

For et par år siden fik jeg en helt uventet og fantastisk oplevelse, efter at en bekendt i Nordjylland, der havde hjulpet mig med at efterforske min tipoldefar, sendte mig et udklip fra en lokal avis.

Overskriften var: "Lærer Frandsen i Geraa var min tipoldefar". Det viste sig, at denne fjerne "fætter" boede i samme kommune som jeg, så jeg ringede til ham og sagde: "Lærer Frandsen i Geraa var også *min* tipoldefar".

Det kom der naturligvis en lang snak ud af, og vi mødtes og delte oplysninger, så hinandens fotografier, sammenlignede karaktertræk, som kunne tilskrives de fælles gener og meget mere.

Det helt magiske

for mig var dog, at min fætter medbragte to tykke, smukt indbundne bøger i folio-format. Det var vores tipoldefars dagbog samt astronomiske optegnelser. Dog var den håndskrevet i gotisk skrift, så ingen af os kunne tyde ret meget. Jeg fik lov til at låne bøgerne, som på forunderlig vis var blevet bevaret i min fætters familie.

Det blev et godt motiv til at sætte mig ind i den gotiske skrift og dernæst at tyde tipoldefars håndskrift. Der gik timer med lup under den gode lampe trukket godt ned over spisebordet. Og jeg begyndte at skrive det meste af. En fotokopiering ville have beskadiget de gamle bøger, så alt måtte foregå i hånden. Men læsningen var så fascinerende og dramatisk, at dage og aftener fløj afsted. Familie og venner konstaterede, at jeg var stærkt angrebet af dagbogs-kuller.

Det begyndte i Børglum

Lærer Frandsen hed egentlig Anders Jensen Franzen og stammede fra Børglum, hvor hans morfar, der også hed Anders Franzen, havde arvet en fæstegård under Børglum Kloster efter sin mor Karen Mikkelsdatter i december 1750. Fæstebrevet er underskrevet af Lauritz de Thurah, der på det tidspunkt ejede Børglum Kloster.

Frederik kommer på banen

Første gang, jeg opdager navnet Frederik i tipoldefars dagbog, er året 1855, hvor der står:

1855:

Den 1. december var jeg i Hals med Frederik for at få medicin hos præsten for hans hovedsår.

Næste gang er i 1856:

Juli: Den 10. om aftenen rejste jeg til Ulsted. Den 11. igennem Aalborg til Freilev. Den 12. tilbage til Ulsted og den 13. til Dronninglund kirke.

NB: Jeg var nemlig i Freilev for at søge råd for en kur for Frederiks sår i hovedet, og i den anledning var jeg med ham i Aalborg den 18., da kuren blev begyndt, og det samme den 26. samt den 16. august og 27. september. Ligeledes var jeg i Aalborg den 17. oktober.

Hvem er denne Frederik, der så ofte omtales i dagbogen? Jeg er ikke før stødt på navnet, og han står ikke som de andre børn omhyggeligt indskrevet i dagbogen med navn, fødselsdato m.v. Der står:

Mine børn: Kirsten Marie, Jensine – kaldet Sine, Johanne Methea – kaldet Hanne, Hans Peter og Jens Christian.

Men Frederik? Hvem er han? Efter mine første forsøg på at tyde dagbogens håndskrift, spørger jeg min fjerne fætter, om han ved, hvem Frederik er. ”Det er en søn af vores tipoldefar”, for han er nævnt i den skifteretsudskrift, der er udarbejdet efter vor tipoldemors død i 1845, hvor Frederik ganske rigtigt er nævnt som yngste arving. Men hvorfor er han så ikke tilføjet tipoldefars omhyggelige optegnelse over sine børn?

I folketællingen for Gjæraa skole i 1845 står Frederik nævnt efter rækken af børn, men kun nævnt med navnet Frederik Christian Pedersen – 3 år. Folketællingen fra 1850 gentager det samme – nu 8 år.

Nå, det kan jo være, der dukker noget op, der forklarer sammenhængen. Noget, jeg ikke før har lagt mærke til. Men dagbogen fortsætter med at

fortælle om Frederik:

NB: Download bogen og læs mere om Frederiks skæbne!